

Resideren in Spanje en de AWBZ

Oktober 2013

Nederlanders die al wat langer in Spanje wonen of vakantie vieren, weten dat het nog niet zo lang geleden is dat de AWBZ ook in Spanje verzilverd kon worden. Zo kon je nog geen 10 jaar geleden permanent in een Spaans privé verpleeghuis wonen en werden de kosten voor het verblijf en de verzorging vergoed door de Nederlandse AWBZ. Veel Nederlandse zorgcentra in Spanje 'sponnen hier garen bij', want in vergelijking met de tarieven die gangbaar zijn voor de zorg in Spanje waren de AWBZ tarieven erg hoog: de zogenaamde 'krenten uit de pap'. Op basis van de mogelijkheid om zorg in Spanje vergoed te krijgen door de Nederlandse AWBZ, kochten of huurden Nederlanders zelfs een huis, in de wetenschap dat zij een goed verzorgde 'oude dag' tegemoet konden zien. Helaas is aan deze regeling halverwege het eerste decennium van deze eeuw een einde gekomen. In 2006 besloot de Europese Unie om grensoverschrijdende zorg anders te gaan regelen: vanaf dat moment moeten buitenlanders aanspraak maken op de voorzieningen in hun woonland. Met andere woorden: een Nederlander die permanent in Spanje woont, kan aanspraak maken op de zorg zoals die in Spanje wordt aangeboden door de overheid. Ongeacht de hoge AWBZ premie die vaak gedurende wel veertig jaar in Nederland betaald is en ongeacht het feit dat het niveau van de zorg en de zorgvoorzieningen in Nederland over het algemeen hoger is dan in het Spaanse publieke systeem.

AWBZ

De AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) is een algemene volksverzekering bedoeld voor het verzekeren van langdurige zorg zoals de ouderenzorg en de gehandicaptenzorg. De wet is algemeen dus geldt voor iedereen. Iedereen in Nederland met een inkomen of uitkering betaalt in principe gedurende zijn gehele actieve leven deze premie. De premiepot is voldoende om in Nederland iedereen te voorzien van deze langdurige zorg. Met het veranderen van de verhouding tussen het aantal werkenden (die premie betalen) en gepensioneerden (die zorg ontvangen), wordt er een groter beroep gedaan op de pot (meer ouderen) terwijl er minder premie wordt bijgedragen (minder werkenden). Dit is een van de redenen dat er momenteel bezuinigingen plaatsvinden in de langdurige zorg, want op termijn is dit systeem niet meer houdbaar. De kosten zijn te hoog, terwijl de inkomsten (via de AWBZ premies) achterblijven.

De AWBZ en de Europese Unie

Na een jarenlange voorbereiding en discussies, werd uiteindelijk in 2006 besloten om binnen de Europese Unie afspraken te maken. Heel eenduidige afspraken in de zin dat iedereen aanspraak dient te maken op de publieke voorzieningen van en in het woonland. Een Nederlander die permanent in Spanje woont, kan dus hetzelfde verwachten als een Spanjaard. Dat wil zeggen, men kan een aanspraak maken op een plek in het publieke verpleeghuis, of in een publiek centrum voor mensen met een verstandelijke, lichamelijke of psychiatrische beperking.

Het gaat er bij deze regeling dus om dat iemand permanent woont in Spanje en een beroep kan doen op de publieke voorzieningen. Dat maakt het verhaal er niet eenvoudiger op.

Permanently en tijdelijk wonen

De afspraken die zijn vastgelegd binnen de Europese Unie gelden dus alleen wanneer iemand permanent in Spanje woont en is geëmigreerd vanuit Nederland naar Spanje. Op het moment dat men tijdelijk in Spanje woont of permanent in Spanje woont maar op papier nog in Nederland met een postadres (en dat zijn er steeds meer), dan kan men aanspraak blijven maken op de AWBZ voorzieningen in Nederland. Dat kan op twee manieren.

Ten eerste kan men terugkeren naar Nederland voor het verkrijgen van de benodigde zorg en de AWBZ vergoedt dan de kosten voor de zorg die men ontvangt in Nederland.

Ten tweede bestaat er een recht om met een geldende Nederlandse AWBZ indicatie voor een bepaalde periode zorg in Spanje te ontvangen ten laste van de Nederlandse AWBZ. Dit laatste gebeurt veel bij mensen die op vakantie komen naar Spanje of overwinteren in Spanje. Deze vergoeding door de AWBZ is niet onbeperkt, maar gelimiteerd. Men kan slechts een bepaalde periode aanspraak maken op de AWBZ in Spanje. Op dit moment bedraagt die periode 13 weken (met een uitzondering voor palliatieve zorg – 1 jaar). Gedurende de afgelopen jaren worden de periodes steeds korter en zo probeert de Nederlandse overheid het gebruik van AWBZ in Spanje enigszins te ontmoedigen.

Publiek en privaat

In Spanje bestaat er in de langdurige zorg een scheiding tussen publieke overheidsvoorzieningen en private voorzieningen (verpleeghuizen, verzorgingshuizen, etc.). Indien men permanent in Spanje woont, kan men alleen aanspraak maken op publieke voorzieningen (via een vergoeding door de Spaanse overheid). Echter, woont men tijdelijk in Spanje (vakantie of overwinteren), dan kan men aanspraak maken op een private zorginstelling. Vanuit overheidswege is dan wel vastgesteld dat deze private zorginstelling een Nederlandse AWBZ erkenning moet hebben (dat zijn er een of twee in Spanje bijvoorbeeld Residencia Rojas) óf dat deze private zorginstelling ook zorg verleent aan publieke cliënten. In Spanje is het gebruikelijk dat private verpleeghuizen een overeenkomst sluiten met de Spaanse overheid voor het opnemen van cliënten die worden gefinancierd door de overheid (b.v. Sanyres).

De zorg

Helaas is het met de bezuinigingen in de Spaanse langdurige zorg nog slechter gesteld dan in Nederland. 'Van een kale kip kan je niet plukken' wordt wel eens gezegd en daar lijkt het in Spanje op. Het aantal verpleeghuizen is beperkt en thuiszorg wordt slechts mondjesmaat aangeboden. In 2007 werd in Spanje onder het socialistische bewind van Zapatero een nieuwe wet van kracht ('Ley de la Dependencia') welke mensen met een indicatie voor zorg een recht geeft op het verkrijgen van die zorg. Helaas ontbreekt het vanaf 2007 aan de financiële middelen om ook iedereen te geven waar hij of zij recht op heeft. Een fiasco dus: lange wachtlijsten voor een opname in een verpleeghuis of voor thuiszorg. Denk daarbij aan wachttijden die kunnen oplopen naar een jaar in geval van een urgente plaatsing. Veel ouderen sterven terwijl ze op de wachtlijst staan en hebben nooit de zorg ontvangen waar ze recht op zouden hebben. Gelukkig is de mantelzorg in Spanje een belangrijk goed, maar als je als Nederlander naar Spanje emigreert, ontbreekt het daar vaak aan.

Toekomst

De vraag is hoe wij onze toekomst tegemoet kunnen zien als we in Spanje hulpbehoevend gaan worden. Met een goed gevulde bankrekening is er niets aan de hand: we huren een persoonlijke kracht in voor een klein bedrag per maand en halen daarmee iemand in huis die

werkelijk alles wilt doen. Óf we kloppen aan de deur van een privé verpleeghuis en zijn onder de pannen voor bedragen die schommelen tussen de 1.800 en 2.500€ per maand (in vergelijking met de stijgende Wettelijke Eigen Bijdrage in Nederland lijken deze bedragen acceptabel).

Moeten wij het stellen zonder een goed pensioen of een 'flinke appel voor de dorst', dan zijn wij aangewezen op de publieke verpleeghuizen en dat betekent lange wachtlijsten, weinig privacy, een minder persoonsgericht zorgplan, maar hopelijk wel de goede zorg die aan ons met een warm hart wordt toevertrouwd door de vele Spaanse verzorgenden en verpleegkundigen.

Teruggaan naar Nederland?

Is terug emigreren naar Nederland een optie? Dat is een vraag die geheel afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Normaliter bestaat er een wachttijd van maximaal 12 maanden en de zorgverzekeraar bepaalt voor iedereen individueel hoe lang de wachttijd is. Men kan pas AWBZ zorg in Nederland aanvragen nadat men zich heeft ingeschreven in een Nederlandse gemeente, een zorgverzekering heeft afgesloten en een AWBZ indicatie heeft ontvangen. Er lijkt zich een trend af te tekenen waarin steeds meer ouderen terugkeren naar Nederland uit voorzorg.

Waar kan ik aanspraak op maken?

Voor de leek allemaal erg ingewikkeld en soms onduidelijk. Wilt u weten waar u recht op heeft in Spanje als we het hebben over langdurige zorg? Mail dan naar info@csconsult.eu en u ontvangt een duidelijk overzicht waaruit u in één oogopslag kunt opmaken wat uw mogelijkheden zijn in Spanje.

